

**ПЕРІОД СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ЗИМОВИХ ВИДІВ
СПОРТУ У ТЕРНОПІЛЬСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ
ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
ім. ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА**

Історія освіти на Тернопільщині неможливо уявити без історії Тернопільського національного педагогічного університету – першого вищого навчального закладу в Тернопільській області. Весь цей процес можна розділити на три етапи:

- перший етап це коли інститут знаходився в місті Кременець до 1969 року;
- другий етап це переїзд із міста Кременця до Тернополя із 1969 року до 1991 року;
- третій етап із 1991 року за здобуття незалежності України до сьогоднішніх днів.

Згадуючи спортивне життя і навчання в м. Кременці хочеться з вдячністю згадати ректора Бригінця Миколу Лаврентійовича який все робив для того щоб студенти навчались в хороших умовах і завжди були підготовлені спортивні зали, спортивні ігрові площадки та були хороші викладачі, які добре навчали студентів.

У Кременці на факультеті фізичного виховання деканом була Ефтова Нінель Григорівна, завідувачем кафедри Бурбан Флавіан Михайлович, завідувачим Теорії і методики фізичного виховання Трошенюк Валентин Іванович. Тренери - Потанчук Олександр Тимофійович, Ніколаєва Лариса Миколаївна, Кучеренко Володимир Михайлович.

Запам'ятались із 1962 року студенти-лижники Микола Опанасюк, Василь Мадярчик, Сергій Коваль. Саме ці спортсмени були переможцями обласних змагань з лижних гонок у Тернополі.

Перший ціленаправлений набір студентів лижників було зроблено у 1965 році завідувачим кафедри спорту Бурбаном Флавіаном Михайловичем та тренером Потапчуком Олександром Тимофійовичем. При високій конкуренції на спеціалізацію «лижні гонки» бажаючих було 15 абітурієнтів, а

поступило 5 спортсменів. Щасливими були Володимир Косій, Павло Клочко, Володимир Румянцев, Михайло Фляшко, Віталій Отаманчук.

Тут потрібно згадати що саме після цього набору лижники-гонщики успішно виступили на всіх змаганнях. На першості України серед педагогічних вузів команда Кременецького педагогічного інституту виборола друге місце в командному заліку, а також в індивідуальних гонках перше місце виборов Косій Володимир, друге місце зайняв Клочко Павло.

У 1967 році Володимир Косій в складі збірної команди України серед юніорів на першості СРСР в Естонії м.Отена вперше виконав норму майстра спорту, що є і першим в Тернополі.

При переїзді Кременецького педагогічного інституту у 1969 році у м. Тернопіль було продовжено вести роботу по розвитку зимових видів спорту. Підвищуючи спортивну майстерність з лижних гонок хочеться згадати здібних спортсменів які виконали норму майстра спорту з лижних гонок Починок Ігор, Питляр Григорій, Довгалик Галина, Лушпінська-Підручна Марія, Боднар Тетяна. Принагідно хочеться згадати що спеціалістами засновниками лижного спорту були і є Бурбан Ф.М., Хомяк Я.В., Леббедев А.Й.

Другим видом спорту який має давні традиції є стрибки на лижах з трампліна і лижне двоєборство тренером був Потапчук Олександр Тимофійович. В цих видах спорту кращими були Потапчук Олександр Тимофійович, як спортсмен і тренер готуючи здібних спортсменів зокрема: В. Тетерів, М. Слук, Ю. Зуб, В. Хаукамов, В. Старозум, М. Малажінський, Б. Домбровський, В. Дубровський, А. Ксьонзик, В. Кривко, брати Яськевичі.

Хочеться зазначити що після закінчення педінституту всі вони ставали хорошими спеціалістами і готували здібну молодь, яка потім перемагала як на обласних так і на Всеукраїнських змаганнях. Кращі з них захищали честь України на міжнародних змаганнях. Першим майстром спорту із стрибків на лижах з трампліну на Тернопільщині є Віктор Дубровінський.

Хочеться згадати випускнику факультету фізичного виховання Бережанського Олега Петровича який дуже любив лижні гонки де був серед призерів і переможців у своїх групових групах на всіх змаганнях. Після закінчення навчання переїхавши на роботу в м. Кременець перекваліфікувався на тренера із стрибків на лижах з трампліну та лижних двоборств.

Працюючи тренером він завжди був активний, винахідливий, привітний, любив свою роботу і готував спортсменів високого класу. Він сам любив спорт і прищепив це своїм синам Віктору та Олександрю які сумлінно працюючи виконали норму «Майстер спорту України» з лижного двоборства. Один його вихованець, наш випускник факультету фізичного виховання, Трачук Володимир майстер спорту, чемпіон України був учасником XX зимових Олімпійських ігор з лижного двоборства в Турині, Італія у 2006 році та на XXI ЗОІ Канада, Ванкувер у 2010 році. За сумлінну роботу Бережанський О.П. був удостоєний звання «Заслужений тренер України» (Покійний? вічна пам'ять царство небесне.)

Тепер з приємністю хочу нагадати що окрім тих видів спорту, які культивувалися раніше ще один вид спорту біатлон зародився на Тернопільщині. Розвиток біатлону на Тернопільщині пов'язаний з ім'ям випускника Тернопільського педагогічного університету 1972 року Ігоря Починка. За направленням він розпочав працювати вчителем фізкультури у восьмирічній школі с. Домаморичі Тернопільського району. Будучи майстром спорту з лижних гонок він багато уваги приділяв позаурочній роботі, набирав здібних дітей, які хотіли займатися спортом. Та у 1974 році порадившись з головою облради ФКС «Колос» Миколою Петровичем Опанасюком що на базі Домамирічської восьмирічної школи було створено групу початкової підготовки з біатлону. З цього часу Ігор Починок перекваліфікувався на тренера з біатлону і сам продовжує тренуватись.

Успіхи не забарились. Через рік призерами України були вихованці Борис Ладика, Степан Горішний, Богдан Ониськів. Хоч було не легко із за відсутності спортивної бази, але бажання працювати допомогло знайти однодумців вчителів фізкультури сільських шкіл, які на громадських засадах проводили секційну та тренерську роботу. Серед них були Г.Г. Покидинець, Г.Е. Макар, Я.В. Хом'як, В.П. Бутко, Л.Е Гаєвський, В.М. Навроцький, М.М. Калокура, А.Н. Мицко. До речі всі випускники Тернопільського педагогічного інституту.

У 1977 році тернопільські біатлоністи досягли значного успіху на перших Республіканських сільських спортивних іграх з біатлону в с. Ворохта Івано-Франківської обл. У складі команди були Ігор Починок, Григорій Макар, Ярослав Хом'як та юніори Петро Миснік, Богдан Софія, Богдан Ониськів, Володимир

Голумбітовський, Степан Демборинський. Переможцем серед чоловіків був Ігор Починок, а серед юніорів переміг Петро Мисник.

Перший майстер спорту з біатлону Починок Ігор Мирославович.

На другому етапі розвитку зимових видів спорту до 1991 року із біатлоністів був студент факультету фізичного виховання Дольний Тарас який у 1983 році у Болгарії на Всесвітніх зимовій Універсіаді в складі збірної команди СРСР здобув три золоті медалі в спринті, гонці переслідування та естафеті не зробивши жодного промаху при стрільбі.

Тут хочеться зразу перейти до XVII ЗОІ Ліллекхеммер, Норвегія 1994 рік де вперше олімпійська збірна команда суверенної України в кількості 37 спортсменів поїхали змагатись . Тут 23 лютого першу бронзову медаль з біатлону для України здобув Цербе Валентин із Чернігівщини де тренером збірної олімпійської жіночої команди був тоді Почик Ігор Мирославович . Через 2 дні 25 лютого золоту медаль здобули Оксана Баюл – фігурне катання. Але ще одна медаль могла б бути коли наш Тарас Дольний виступаючи в індивідуальній гонці на 20 км при температурі -20 після трьох вогневих рубежів зайняв 2 місце. Але на останній спробі стоячи хоч і було попадання та технічні установки які там тоді були не показали цих попадань і не закрились 2 мішені в результаті Тарас зайняв 12 місце. Як виянилось потрібно було тодішньому спортивному керівнику подати протест заплативши 500 доларів для уточнення попадань. Цього не було зроблено і зараз з сумом можна це назвати нещасним випадком і пропашою можливою медаллю.

Тут ще потрібно згадати тренера жіночої команди Починка Ігоря Мирославовича який і на XVIII ЗОІ в Нагано, Японія працював з командою де знову срібна медаль була завойована Оленою Петровою із Сум.

Тернопільську область представляли біатлоністки Зубрілова Олена яка в естафетній гонці зайняла 5 місце. Хочу згадати студентку, тоді 3 курсу, Підгрушну Олену яка 22-29 січня 2005 року у Швейцарії м. Монтей де відбувся Європейський молодіжний олімпійський фестиваль, там Олена Підгрушна вперше із українців здобула бронзову медаль у спринті. Також у змішаній естафеті Олена Підгрушна, Анна Ольховик, Віталій Кожушко, Валерій Могиленко здобули бронзові медалі.

З приємністю хочу згадати що у 2010 році на XXI ЗОІ у Канаді, Ванкувер прийняли участь наші Підгрушна Олена, Писаренко Людмила. Підгрушна Олена в естафетній гонці 4x6 км здобула 6 місце.

У 2007 році Підгрушна Олена чемпіонка світу серед юніорок.

У 2012 році Підгрушна Олена - чемпіонка Європи.

У 2013 році Підгрушна олена – чемпіонка Світу.

У 2014 році Підгрушна Олена на XXII ЗОІ здобула золоту медаль в естафетній гонці 4x6 км.

Підручний Дмитро у 2013р чемпіон Всесвітньої Універсиади виступаючи на XXII ЗОІ у 2014 році в естафеті 4x7,5 км зайняв 9 місце.

Підручний Дмитро у 2019 році став чемпіоном світу у гонці переслідуванні.

Хочу з повагою і вдячністю зазначити, що Підгрушна-Білосюк Олена ЗМСУ капітан жіночої олімпійської команди України з біатлону.

Підручний Дмитро ЗМСУ капітан чоловічої збірної команди України з біатлону.

Також з великою повагою і вдячністю хочу назвати випускників факультету фізичного виховання бувших студентів-біатлоністів, які добилися високих спортивних результатів:

- Тарас Дольний, Ірина Шмигановська-Борейко, Іван Чехович переможці та призери Спартакіади народів СРСР;

- Людмила Сагайдак - МСУ, бронзова призерка з лижного біатлону чемпіонату світу серед юніорок та є срібною призеркою естафетної гонки Всесвітньої універсиади.

- Світлана Крикончук - МСМКУ, п'ятиразова чемпіонка світу з літнього біатлону, срібна призерка чемпіонату Європи, чемпіонка Всесвітньої зимової Універсиади.

- Андрій Богай - МСУ, золота медаль чемпіонату світу з літнього біатлону серед юніорів.

- Назарій Бурик – КМСУ, срібний призер чемпіонату Європи.

- Тетяна Трачук – МСУ, багаторазова чемпіонка світу та Європи з літнього біатлону.

- Іван Моравський – КМСУ, золота медаль з літнього біатлону на чемпіонаті Європи та Учасник Всесвітньої Універсиади 2013року.

Випускники факультету Фізичного виховання які стали майстрами спорту з біатлону та кандидатами в майстри спорту - Дзьобак Федір, Тарасюк Василь, Ступінський Роман, Сирчак Володимир, Моравський Володимир, Козловський Віталій, Зубинич Володимир, Цебринський Назарій, Возняк Андрій. Серед дівчат, крім вже названих раніше, ще хочу згадати: Польова-Калакура Надія, Гончарук Ольга, Баран-Рудник Вікторія, Буряк Наталія, Проста Ольга, Бенедюк Вікторія, Віцентович Марія.

Тренери які приймали участь в підготовці цих спортсменів – заслужена тренера України з біатлону:

- Починок Ігор Мирославович
- Клочко Павло Петрович
- Бунт Олег Євгенович
- Бутко Володимир Петрович
- Гаяць Ярослав Стахович
- Опанасюк Микола Петрович.

Тернопільському національному педагогічному університету і факультету Фізичного виховання, працівникам, студентам бажаю миру, добра і побпжання підтримувати високий спорт та досягати перемог на Всеукраїнських і міжнародних змаганнях із зимових видів спорту та особливо з біатлону і лижних гонок.